

Nedeľa všetkých svätých

V cirkvách byzantskej tradície dodnes platí zásada, že liturgia sa slúži na antimenzione, do ktorého musí byť povinne zašitá časť ostatkov svätca alebo mučenika.

V liturgickom kalendári cirkvi byzantskej tradície – gréckokatolíkov i pravoslávnych – je prvá nedeľa po Nedeli Päťdesiatnice – Zostúpenia Svätého Ducha venovaná úcte všetkých svätých. Uctievanie svätých a modlitby k nim patria k najstaršej cirkevnej tradícii, ktorá sa uchováva od apoštolských čias. „Obvinenia, že Cirkev sa klania ľuďom rovnako ako Bohu, a porušuje tak prikázanie ‚Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť!‘ (Mt 4,10), sú nespravodlivé,“ píše ruský metropolita Hilarion Alfejev, ktorý vo svojom prehľadnom úvode do pravoslávneho teologického myslenia konštatuje, že „grécka teológia jasne rozlišuje službu (latreia) Bohu a uctievanie (proskynesis) svätých, ktorým sa vzdáva pocta nie ako bohom, ale ako ľuďom, ktorí dosiahli duchovné výšiny a spojili sa s Bohom“ (1).

Zlatá reťaz kresťanskej svätosti

Tento aspekt pravoslávneho teologického myslenia vypracoval konštantínopolský mních Simeon (†1022), ktorý si získal takú veľkú autoritu, že byzantská tradícia, ktorá titul „Teológ“ vyhradila len pre evanjelistu Jána a Gregora z Nazianzu, napokon aj Simeona pomenovala „Nový Teológ“. Svätí sú úzko spojení medzi sebou navzájom i s Kristom. Keď sa klaníme svätým, uctieваме tým Krista, ktorý žije vo svätých. „Kristus je počiatok, stred i koniec. Rovnako ako ten, kto stojí na počiatku, pretože je vo všetkom. V tom, čo je uprostred, v tom, čo je na konci, i v tom, čo je na začiatku,“ píše svätý Simeon Nový Teológ. „A za týmito prvými svätými nasledujú ďalšie a ďalšie pokolenia svätých, posvätených prácou na Božích prikázaniach, svätých pevne stmelených s tými prvými, svätých, ktorým sa – podobne ako tým pred nimi – dostáva Božie osvietenie a milosť, každému podľa účasti. Tvoria tak akúsi zlatú reťaz, v ktorej každý z nich predstavuje jeden článok, ktorý s tým predchádzajúcim spája viera, skutky a láska...“ (2). Metropolita Hilarion k Simeonovým slovám dodáva, že „zlatá reťaz kresťanskej svätosti sa vinie od apoštolských čias až do súčasnosti“

Kanonizácia ako dôsledok všeobecnej úcty k svätcovi

Podľa slov metropolitu Hilariona existuje aj dnes nemálo zjavných i skrytých svätých, pričom cirkvi niektorých z nich oslávi. Oficiálne započítanie medzi svätých alebo kanonizácia (svätorečenie) je pomerne nedávny jav. Staroveká cirkev nepoznala osobitné ceremónie svätorečenia či oslávenia. Mučeník, ktorý trpel pre Krista, sa ihneď po smrti stal objektom zbožnej úcty veriacich, ktorí sa k nemu modlili a slúžili na jeho hrobe božské liturgie.

V cirkvách byzantskej tradície dodnes platí zásada, že liturgia sa slúži na antimenzione, do ktorého musí byť povinne zašitá časť ostatkov svätca alebo mučeníka. Táto skutočnosť zdôrazňuje spojenie cirkvi pozemskej, dnešnej, ktorá sa skladá zo živých, a cirkvi nebeskej, triumfujúcej, ku ktorej patria svätí oslávení Bohom.

Pozemská cirkev nemala vždy možnosť slávnostne kanonizovať svätých a mučeníkov a úcta preukazovaná týmto svätým bola často tajná. Takto napríklad grécka cirkev počas osmanskej nadvlády (1453 – 1821) nemohla verejne vyhlásiť za svätých svojich nových mučeníkov, ktorí zomreli pre vieru rukami Turkov. Ľudia a jednotliví kňazi sa k nim však tajne obracali pri cirkevných bohoslužbách bez čakania na formálnu kanonizáciu, ktorá bola za takýchto okolností vylúčená.

Úcta ku konkrétnemu svätcovi nie je dôsledkom aktu svätorečenia, ale skôr kanonizácia je dôsledkom všeobecnej úcty k svätcovi. Existujú svätí, o ktorých živote nevieme takmer nič, ale úcta k nim je všeobecná. Tak napríklad biskupa Mikuláša, arcibiskupa v Myrách v Malej Ázii, ktorý žil vo 4. storočí, oslavujú kresťania vo východnej i západnej cirkvi a dokonca aj nekresťania, ktorí sa k nemu obracajú v modlitbe a vyprosujú si od neho pomoc.

Keď svätosť potvrdzuje aj Boh

Svätých neoslavujú len ľudia, ale svätosť konkrétneho človeka niekedy viditeľne potvrdzuje aj Boh. Pri telách mnohých svätých vôbec nedošlo k rozkladu. Z ostatkov svätého Mikuláša, ktoré sa uchovávajú v talianskom meste Bari, vyteká uzdravujúce a voňavé myro.

Matka Božia stojí v čele zástupu svätých

Ľudia mimo cirkvi zvyčajne ťažko chápu, prečo sa treba modliť k svätým, keď existuje Kristus. V pravoslávnej tradícii svätí nie sú ani tak prostredníkmi medzi veriaci a Kristom, ako skôr ich nebeskými priateľmi, ktorí ich počujú a môžu im prispieť svojou modlitbou.

„Kto nemá priateľov v nebi, nemôže správne pochopiť tú zbožnú úctu, ktorou sú v pravoslávnej cirkvi obklopení svätí. Keď protestanti a sektári pripravujú veriacich o možnosť priamej a živej komunikácie so svätými, oddeľujú sa od zlatej reťaze svätosti, ktorá siaha až k apoštolom a ku Kristovi,“ konštatuje metropolita Hilarion a ďalej dodáva: „Kresťanská komunita, ktorá stratila spojenie s touto reťazou, nemôže byť plnohodnotnou cirkvou, pretože nebeská cirkev víťazná a pozemská cirkev putujúca sú neoddeliteľne späté. Keď sa cirkev odtrhne od neba – od Matky Božej a svätých –, mení sa na pozemskú organizáciu a prestáva byť Kristovým mystickým telom, ktoré spojuje živých a mŕtvych, hriešnikov a svätých“

Čo robíme so svätými?

Boh nám do života postavil určitých svätých a my by sme urobili chybu, keby sme ich ignorovali. Máme svojich svätých patrónov (tých, ktorých meno nosíme) a tých, ktorých ikony môžeme nájsť v našej domácnosti. Aj väčšina našich farností má svojich svätých patrónov. Je dobré, ak si pravidelne uctievame ich ikony a prosíme ich o príhovor modlitbami, napríklad touto:

Modli sa za mňa, svätý (meno), lebo s horlivosťou prichádzam k tebe, rýchlemu pomocníkovi a orodovníkovi za moju dušu.

Svätý Otče / svätá Matka (meno), pros Boha za nás.

Novozákonní svätí

Nikto nie je viac naplnený Svätým Duchom než tá, ktorá je „milostiplná“ – presvätá Bohorodička. Podobne ako ona, aj svätý prorok, predchodca a krstiteľ Ján má medzi kresťanmi jedinečné miesto, pretože podľa Kristových slov „medzi tými, čo sa narodili zo žien, nepovstal nik väčší ako Ján Krstiteľ“ (Mt 11, 11). Navyše k nim existuje nespočetné množstvo postáv z každého obdobia v kresťanských dejinách a tieto postavy si jednotlivé miestne cirkvi uctieávajú ako svätých. V cirkvách byzantského obradu sa stalo zvykom svätých považovať za osoby, ktoré patria do niektorej z nasledujúcich kategórií:

Proroci – starozákonní Boží hovorcovia, ako napríklad Eliáš alebo Izaiáš, ktorí povolávali Židov späť k pravému Bohu a jeho cestám, keď títo zblúdili.

Apoštoli – Dvanásť najbližších nasledovníkov Krista, ako aj Sedemdesiat, ktorí boli ich spoločníkmi: ide o očitých svedkov Kristovej prítomnosti na zemi.

Evanjelisti – autori evanjelií v Novom zákone: Matúš, Marek, Lukáš a Ján.

Hierarchovia – svätí biskupi, ako napríklad Mikuláš Myrský, Spyridon Cyperský alebo Bazil Veľký.

Spravodliví askéti – obri mníšskeho života, muži aj ženy, vrátane starších (sprievodcov v duchovnom živote) a pustovníkov žijúcich v lese alebo v púšti.

Mučeníci – tí, ktorí položili svoj život za svedectvo o Kristovi, od veľkých mučeníkov z čias rímskeho prenasledovania, ako napríklad svätej Barbory a svätého Juraja, až po novomučeníkov, ktorí zomreli pod vládou moderných diktátorov alebo rukami náboženských extrémistov.

Hieromučeníci – hierarchovia a kňazi, ktorí obetovali svoj vlastný život a priniesli Kristovu božskú obeť.

Vyznávači – tí, ktorí prežili mučenie alebo väznenie pre Pána, ako napríklad svätý Maxim Vyznávač.

Nezištníci – tí, ktorí sa dobrovoľne a bezodplatne venovali pomoci chudobným a chorým, ako napríklad svätí Kozma a Damián.

Blázni pre Krista – tí, ktorí predstierali duševnú nespôsobilosť, aby si nikto nevšimol ich duchovné dary a neoslavoval ich, ako napríklad svätá Xénia Petrohradská.

Trpitelia – tí, ktorí radšej prijali utrpenie, dokonca aj smrť, než aby odplatili násilie ešte väčším násilím.

Liturgický program od 27.05.2024 do 09.06.2024

<i>Dá-tum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
27.05 Po.	06:45 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† z r. Heleny Kopčíkovej 75 † z r. Heleny Kravčíkovej 35	Svätý hieromučeník Terapont. Začiatok petro-pavlovského pôstu.
28.05 Ut.	18:00 19:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia rom.	† Ľudmila Rešetárová † Ján Kačmarik	Náš prepodobný otec Nikita, chalcedónsky biskup.
29.05 St.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Filičkovej 191	Svätá prepodobná mučenica Teodózia, panna.
30.05 Št	06:45 16:30 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia rom. Sv. liturgia csl.	ZBP r. Rabíkovej 15 ZBP r. Kasinovej ZBP r. Balušinskej 297	Slávnostná poklona prečistým tajomstvám tela a krvi nášho Pána Ježiša Krista.
31.05 Pia.	06:45	Sv. liturgia csl.	† z r. Krafčíkovej 280	Svätý mučeník Hermeias.
01.06 So	08:00	Sv. liturgia csl.	ZBP r. Šenitkovej 243	Svätý mučeník Justín Filozof a spoločníci.
02.06 Ne.	07:00 08:00 09:30 10:00 11:30	Utierenň Sv. liturgia csl. Sviatosť zmierenia Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom.	ZBP r. Petra Hrica Za farské spoločenstvo Na úmysel darcu	NEDEĽA 2. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI Slávnosť prvej svätej spovede
03.06 Po.	18:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Guľašovej 178	Svätý mučeník Lucilián a spoločníci.
04.06 Ut.	16:30 18:00	Sv. liturgia rom. Sv. liturgia csl.	† Mária Balušinská † z r. Havrilovej 54	Náš otec svätý Métrofanés, konštantínopolský patriarcha.
05.06 St.	18:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Ivana Figeľa 207	Svätý hieromučeník Dorotej, týrsky biskup.
06.06 Št	18:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Tarasovičovej 332	Náš prepodobný otec Bessarión Divotvorca. Prepodobný Hilarión Nový.
07.06 Pia.	06:45 16:30 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia rom. Sv. liturgia csl.	ZBP členov arcibratstva Na úmysel darcu ZBP r. Strukovej 153	Najsladšieho Pána, Boha a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, Milujúceho Ľudí
08.06 So.	08:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Jána Filička 23	Presvätej Bohorodičky Spolutrpiteľky Prenesenie pozostatkov svätého veľkemučeníka Teodora Tiróna.
09.06 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	ZBP r. Štefaničovej ZBP r. Martina Tarasoviča Za farské spoločenstvo	NEDEĽA 3. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI